

עין משפט
גזר מצוה

נא:

קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו. תימה דמשמע שמקרות הגבר הולכין לשאוב מיס וא"כ היו נפסלין בלינה דע"כ לא פליגי פ"צ דזנחים (דף ב.) אלא לענין קידוש ידים ורגלים מקרות הגבר ועד לפרא [אין] פסלא בלינה או לא אצל מי הכיור (עלמנו) נפסלין צעמוד השחר כדמוכח התם

ואפי" סילקן מן הכיור אחר קרות הגבר דהר משקע ליה וי"ל דשוהין היו בתקיעות וצתרועות וצהפיכת פניהם למערב וגם צמורה לאחר מילוי והיה מאיר היום קודם שיגיעו לעורה ועד שיקדשן ככלי לא הוכשרו ליפסל בלינה כדתנן פרק חטאת העוף במסכת מעילה (דף י.) גבי נסכים ואף על פי שהללוהית הייתה מקודשת מכל מקום אין כלי שרת מקדשין צחוץ אלא צפנים:

והיו בה ע"א קתדראות של זהב וזהב ע"א זקנים. (ט) פירוש

סנהדרין תימה הא דתנן פרק קמא דסנהדרין (דף ג. וסס) סנהדרי גדולה הימה של שצעים ואחד רבי יהודה אומר שצעים ׀וא"כ ה"ל לעשות רק שצעים קתדראות׀ ומתוך כך נריך לפרש שאותה קתדרא הימה למופלא שצצ"ד ולא היה מן המשבזן ״דלי אלו הכי קשיא דרבי יהודה אדרבי יהודה:

וכיון

מי שלא ראה ירושלים בתפארתה לא ראה כרך נחמד מעולם מי שלא ראה בהמ"ק בבנינו לא ראה בנין מפואר מעולם מאי היא אמר אב"י ואיתימא רב חסדא זה בנין הורדוס במאי בניה ^(א) אמר (רבא) באבני שישא ומרמרא איכא דאמרי באבני שישא כוחלא ומרמרא אפיק שפה ועייל שפה כי היכי דלקבל סידא סבר למשעיין בדהבא אמרו ליה רבנן שבקיה דהכי שפיר טפי דמיתחווי כאדותא דימא תניא ^(ב) רבי יהודה אומר מי שלא ראה דיופלוסטון של אלכסנדריא של מצרים לא ראה בכבודן של ישראל אמרו כמין בסילקי גדולה היתה סטיו לפנים מסטיו ^(ג) פעמים שהיו בה ^(ד) (ששים רבוא על ששים רבוא) כפלים כיוצאי מצרים והיו בה ע"א קתדראות של זהב כנגד ע"א ^(ה) של סנהדרי גדולה כל אחת ואחת אינה פחותה מעשרים ואחד ^(ו) רבוא ככרי זהב ובימה של עץ באמצעיתה וחזן הכנסת עומד עליה והסודרין בידו וכיון שהגיע לענות אמן ״הלה מניף בסודר וכל העם עונין אמן ולא היו יושבין מעורבין אלא זהבין בפני עצמן וכספין בפני עצמן ונפחין בפני עצמן ״וטרסיים בפני עצמן וגרדיים בפני עצמן וכשעני נכנס שם היה מכיר בעלי אומנתו ונפנה לשם ומשם פרנסתו ופרנסת אנשי ביתו אמר אב"י וכולהו ^(א) קטלינהו ^(ב) אלכסנדרוס מוקדן מ"ט איענשו משום ^(ג) דעברי אהאי קרא ^(ד) לא תוסיפון לשוב בדרך הזה עוד ואינהו הדור אתו כי אתא אשכחינהו דהוו קרו בסיפרא ^(א) ישא ה' עליך גוי מרחוק אמר מכדי ההוא גברא בעי למיתי ספינתא בעשרה יומי דליה זיקא ואתי ספינתא בחמשא יומי נפל עלייהו וקטלינהו: במוצאי יום טוב כו': מאי תיקון גדול אמר רבי אלעזר כאותה ששנינו ״חלקה היתה בראשונה והקיפוח גוזמטרא והתקינו שיהו ^(א) גשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה תנו רבנן ״בראשונה היו גשים מבפנים ואנשים מבחוץ והיו באים לידי קלות ראש התקינו שיהו גשים יושבות מבחוץ ואנשים מבפנים ועדיין היו באין לידי קלות ראש התקינו שיהו גשים יושבות מלמעלה ואנשים מלמטה היכי עביד הכי והכתיב ^(א) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אמר רב ^(ב) קרא אשכחו ודרוש וספדה

שליח שלפני התיבה גומר צרכתו והן לא היו יכולין כולן לשמוע קולו: והבין כספין. אורפי זהב אורפי כסף: נפחים. חרשי צרול: טרסיים. חרשי נחושת: גרדיים. אורגין: ונפנה לשם. ונסכר להם למלאכתם: הסוא גצרא הסו. עליו נאמר מקרא זה וגזרת מלך היא להחריבה: ודלי זיקא. גבה הרוח: חלקה היסה. העזרת גשים צראשונה ולא היו זזין יולאין מן הכתלים: והקיפוח גוזמטרא. נתנו זזין בכתלים צולטין מן הכותל סביב סביב וכל שנה מסדרין שם גוזמטראות לזוחין שקורין צלנ"ק כדי שיהו גשים עומדות שם בשמחת צית השואבה ורואות וזכו תיקון גדול דקתני מתניתין שמתקנין בכל שנה: מצפנים. צעזרת גשים: מצחוץ. צרחצה של הר הצית וצחיל: היכי עביד הכי. שהוסיפו ושינו כלום על צנין שלמה: והכתיב. גבי דוד המלך כשזאה את שלמה על מדת הצית וצניינו: הכל צרכס מיד ה' עלי השפיל. כל מללאת התבנית שהודיעו הקצ"ה ע"י גז החוזה ונתן הנציא: קרא אשכחו. שצריך להבדיל אנשים מנשים ולעשות גזר בישראל שלא יבאו לידי קלקול:

החליל פרק חמישי סוכה

באזכום של אור. זורקין אותם כלפי מעלה ומקבלין אותם ויש שצקילין לעשות כן בצרבע אצוקות או בשמונה חורקן זו ומקבל זו חורקן זו ומקבל זו: **דברי פושצחום**. מפרש בגמרא [ג.]: **ט"ו מעלות**. אורך המעלה צרוצח העורה

אמה כדאמרינן במסכת מדות (פ"ב מ"ג) ובסדר יומא (דף טו.).: **שעליהן הלוים עומדין נצלקין שיר**. לשמחת צית השואבה אצל דוכן לשיר הקרבן אצל המזבח הים: **סקעו והריעו**. זה סימן לילך למלאות המים לניסוך מן השילוח: **הגיעו לעורה**. לקרקע עזרת גשים: **סקעו והריעו וסקעו**. וצראש השנה (דף לג.). יליף בכל תקיעות פשוטה לפניה ופשוטה לאחריה ומרועה צלמנע: **והיו מוקעין והולכין**. צאלו שלש אחרונות מאריכין עד שגגיעין לשער היואל מעזרת גשים להר הצית לשיפולו למזרח. והשער הוא מכוון כנגד שער שמעזרת ישראל לעזרת גשים ויורדין ממערב למזרח וכשהיו נכנסין למקדש היו הולכין ממזרח למערב דרך עלייה: **הפכו פניהם**. למערב לצד העזרות וההיכל לומר דבר זה: **אזוסינו**. צבית הראשון היו כופרים ולא היו פניהם צבית אלא אחוריהם אל היכל ה' וגו' פסוק הוא ביחזקאל **(ח):** **זונין אוסה**. כופלין אותה כדמפרש אנו ליה וליה עניינו: **גבו' מאי היא**. אחיה מן הבנינים של שלמה או של נחמיה בן חכליה או של הורדוס שסתרו וצנאו: **[שיישא]**. שיש צבוע לא לבן ולא שחור אלא כעין ירוק. צלע"ז צי"ש: **[ומרמרא]**. שיש לבן: **כוחלא**. שישא צבוע ככחול: **אפיק שפה**. שורה של אצנים נכנסה ושורה יואלה: **דמיתווי כאדוסא דימא**. כגלי הם שהאצנים משונים צמנראיהן זו מזו והעינים המסתכלות צהן שוטטות וגראות כאליו גלי הים הם נדים ונעים: **דיופלוסטון**. לשון יונת דיו שנים פלו לשון שרים כמו מטרפוליין וכמו דיופוליין מרומי דתענית (דף יח.): סטון לשון סטיו שני סטוין: **סטיו**. כפול לשיצנת שרים של אלכסנדריא שהלכו שם ויזמון בן קרח ושרי החיילים לאחר חורבן צית ראשון צימיי ירמיה ונתיישבו שם ואף על פי שעלה שם נצודננר והחריב את מצרים ונהרגו מישראל שהלכו שם כמו שנתבאר עליהם ירמיה (מב) עלו צניהם שם לגדולה ועושר עד שהחריבם אלכסנדרוס: **בסילקי**. פלטירין גבוהים נקראים צבילקאות: **כנגד שצעים ואחד זקנים**. שעשו להם סנהדרין: **ככרי זהב** ^(א) גרסינן: **צימה**. כעין אלמימצר"א שלנו: **חזן הכנסס**. שמש הכצור: **לענוס אמן**. שהיה

חרשי **טרסיים**. חרשי נחושת: **גרדיים**. אורגין: **ונפנה לשם**. ונסכר להם למלאכתם: **הסוא גצרא הסו**. עליו נאמר מקרא זה וגזרת מלך היא להחריבה: **ודלי זיקא**. גבה הרוח: **חלקה היסה**. העזרת גשים צראשונה ולא היו זזין יולאין מן הכתלים: **והקיפוח גוזמטרא**. נתנו זזין בכתלים צולטין מן הכותל סביב סביב וכל שנה מסדרין שם גוזמטראות לזוחין שקורין צלנ"ק כדי שיהו גשים עומדות שם בשמחת צית השואבה ורואות וזכו תיקון גדול דקתני מתניתין שמתקנין בכל שנה: **מצפנים**. צעזרת גשים: **מצחוץ**. צרחצה של הר הצית וצחיל: **היכי עביד הכי**. שהוסיפו ושינו כלום על צנין שלמה: **והכתיב**. גבי דוד המלך כשזאה את שלמה על מדת הצית וצניינו: **הכל צרכס מיד ה' עלי השפיל**. כל מללאת התבנית שהודיעו הקצ"ה ע"י גז החוזה ונתן הנציא: **קרא אשכחו**. שצריך להבדיל אנשים מנשים ולעשות גזר בישראל שלא יבאו לידי קלקול:

שליח שלפני התיבה גומר צרכתו והן לא היו יכולין כולן לשמוע קולו: והבין כספין. אורפי זהב אורפי כסף: נפחים. חרשי צרול: טרסיים. חרשי נחושת: גרדיים. אורגין: ונפנה לשם. ונסכר להם למלאכתם: הסוא גצרא הסו. עליו נאמר מקרא זה וגזרת מלך היא להחריבה: ודלי זיקא. גבה הרוח: חלקה היסה. העזרת גשים צראשונה ולא היו זזין יולאין מן הכתלים: והקיפוח גוזמטרא. נתנו זזין בכתלים צולטין מן הכותל סביב סביב וכל שנה מסדרין שם גוזמטראות לזוחין שקורין צלנ"ק כדי שיהו גשים עומדות שם בשמחת צית השואבה ורואות וזכו תיקון גדול דקתני מתניתין שמתקנין בכל שנה: **מצפנים**. צעזרת גשים: **מצחוץ**. צרחצה של הר הצית וצחיל: **היכי עביד הכי**. שהוסיפו ושינו כלום על צנין שלמה: **והכתיב**. גבי דוד המלך כשזאה את שלמה על מדת הצית וצניינו: **הכל צרכס מיד ה' עלי השפיל**. כל מללאת התבנית שהודיעו הקצ"ה ע"י גז החוזה ונתן הנציא: **קרא אשכחו**. שצריך להבדיל אנשים מנשים ולעשות גזר בישראל שלא יבאו לידי קלקול:

מסורת הש"ס

(א) [ג"ל שיר המעלות וכו"א במשנה שמשניותו], (ב) [כל זה לימא במשנה שבמשניות וכן מוכרח מרש"י דהכא ד"ה הגיעו לעורה וכו' וגם מרש"י דלקמן ג.]: ד"ה שלשה לשער המזמון וכו' מוכח דלימא לבבא וזו, (ג) כ"ב דף ד. ע"ש [ושם לימא רבה], (ד) [תוספת' ס"ד ה"ד], (ה) [כל זה לימא בתוספ' ובע"י לימא פפמים שהיו שם ששים רבוא כיואל מנרים ואמרי לה כפלים כיואל מנרים], (ו) [מדות פ"ב מ"ה ע"ש], (ז) [תוספתא פ"ד ע"ש], (ח) [זנבים סב. ט] גרסינן לאפוקי דינרי כ"ה בס"א. רש"י, (י) [וע"ע תוספת סנהדרין טו: ד"ה אמר],

הגהות הב"ח

(א) גמרא כנגד שצעים ואחד זקנים כל אחת כלי"ל ומצות של סנהדרי גדולה נמחק: (ב) רוב ד"ה והיו זה וכו' זקנים תעשו להם סנהדרין:

גליון הש"ס

גמרא וטרסיים. עין ע"ז דף י"ז ע"ב תוספת ד"ה רקן:

הגהות הגר"א

[א] במשנה (הגיעו לעורה מקעו והריעו ותקעו) תל"מ: [ב] שם הגיעו לקרקע. צ"ב העורה: [ג] גבו' סטיו לפנים מסטיו והיו זה כו'. כ"ל: [ד] שם ריבוא. ששם עליו קו למחקן: [ה] שם (אלכסנדרוס מוקדן) תל"מ וצ"ב טריטעס:

הגהות מהר"ב

הנשבורג

[א] אלכסנדרוס מוקדן. צ"ב עיין הקדמת אריגנאל לס' מנבים שמתקן מלת מוקדן ויבאר שם בגלוי צמורה שאלכסנדרוס הוא לא היה אלכסנדר מוקדן שהיה בתחלת צית שני ואלכסנדר הזה קוסר היה ק"י שנה אחר הצית יוש"ה:

לעזי רש"י

בי"ש. (שיש) אפור-חום. אלמימבר"א (אלמימבר"א). בימה (באמצע בית הכנסת). בלנ"ק (פלנקי"ש). קרשים.